

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Quibusdam præmissis referuntur sententiæ, & vera eligitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

cum docent Verbum assumpsisse hominem, non sunt proprie, sed improprie intelligenda, id est assumpsisse humanitatem, sumendo concretum pro abstracto, quia est impropria locutio, & figura Synecdoche, quia accipit totum pro parte: vel quia assumptio terminata est ad hoc ut Filius Dei esset homo, iuxta quam intelligentiam, non sumitur homo per modum extremi assumpti, de cuius ratione est assumptioni præsupponi, sed per modum termini effecti per assumptionem; quæ etiam non est propria, sed impropria locutio, nam Verbum assumere proprie non explicat effectiorem, sed tractionem unius ad esse alterius, & ideo in rigore acceptum, non dicitur determinato effecto, sed de extremo alteri unito, & ad esse illius assumpto. Solutio est D. Thomæ hic art. 3. ad 1. ubi ait quod huiusmodi locutiones non sunt extendende tanquam proprie, sed præ sunt exponende ubi-
cunque à sacris Doctoribus ponuntur: ut dicamus hominem assumptum, quia eius natura est assumpta, & quia assumptio terminata est ad hoc ut filius Dei sit homo.

ARTICULUS VI.

Utrum humanitas Christi, ut actu conjuncta Verbo Divino, ejusque personalitate terminata, appetitu innato, subsistentiam propriam & sibi connaturalem appetat?

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententiæ, & vera eliguntur.

113. PRO resolutione hujus difficultatis in primis recolendum est ex Tractatu de Visione beatifica, duplicem a Philosophis & Theologis solere distingui appetitum; unum innatum, qui est inclinatio seu propensio ab Authore naturæ indita, quæ ut aquæ res, absque ulla cognitione in suum bonum connaturale est propensio, qualis est propensio gravis in centrum, & levis ad locum sursum: alterum elicitedum, qui est actus appetendi à speciali aliqua potentia sensitiva vel rationali procedens, & in bonum cognitum sub ratione boni tendens.

114. Deinde advertendum est, appetitum naturalem seu innatum esse duplicem, unum in actu primo, qui nihil aliud est quam ipsa rei naturæ secundum se veluti naturaliter inclinata ad proprium bonum; alterum in actu secundo, qui est operatio aut quasi operatio naturæ tendentis in bonum sibi connaturale: v. g. gravitas in lapide est appetitus innatus seu naturalis in actu primo ad centrum; gravitate autem est appetitus naturalis in actu secundo.

115. Tertiò ut certa ab incertis separentur, suppono tanquam certum, humanitatem Christi, sicut & alias, habere inclinationem naturalem in actu primo ad propriam subsistentiam; hæc enim, ut dicebamus, nihil aliud est quam entitas humanitatis secundum se, ut ex ea naturali sequelâ nata est sequi propria personalitas, unde si separaretur à Verbo, illam per naturalem resultantiam haberet, seu de novo acquireret. Difficultas ergo consistit in hoc, utrum humanitas Christi, considerata ut actu conjuncta Verbo Divino, habeat appetitum naturalem per modum actus secundi ad propriam personalitatem; eo proportionali mo-

do quo lapis detentus sursum, non solum per gravitatem, sed etiam per gravitationem tendit in centrum, & conatur removere & vincere prohibens?

Partem affirmativam tenent Scotus quolibet 19. qu. 3. Vazquez hic disp. 34. & Cabrera disp. 8. Negantem verò sequuntur Cajetanus, Medina, Alvarez, Joannes à S. Thoma, Cipullus, & alii ex nostris Thomistis, cum quibus.

Dico, humanitatem Christi actu unitam Verbo non habere inclinationem, seu appetitum naturalem, per modum actus secundi, ad propriam personalitatem.

Probat per primò: Potentia perfecta & completa per actum & formam perfectiorem, & eminenter formaliter continentem perfectionem altius actus vel formæ imperfectioris, non habet naturalem appetitum ad illum actum vel formam minus perfectam: Sed humanitas Christi assumpta à Verbo, completur & perficitur per subsistentiam increatam & infinitam. Verbi Divini eminenter formaliter continentem totam perfectionem propriam personalitatis: Ergo humanitas Christi ut completa illâ divinâ personalitate, non amplius appetit subsistentiam propriam & connaturalem. Minor est evidens, Major probatur: Tum quia potentia non inclinatur ad aliquid minus actum & formam, nisi ut ab illâ perficiatur, compleatur, & adjuvetur. Ergo si potentia completa per actum vel formam nobiliorem, & eminenter formaliter continentem perfectionem altius, majorem ab illo recipiat perfectionem & aequalitatem, quam recipiet ab actu vel forma imperfectiori, non habet rationalem inclinationem ad illum actum vel formam imperfectiorem. Tum etiam, quia si potentia completa per actum perfectiorem & nobiliorem, appeteret naturalem imperfectiorem, ille appetitus naturalis ferretur in malum ut sic, quia minus bonum & minus perfectum habet rationem mali, respectu melioris & perfectioris.

Adde quod, qualibet inclinatio est satiata & perfecta, quando attingit aliquid continentem eminenter formaliter suum terminum: Ergo si humanitas non habet naturalem appetitum ad actum vel formam inferioriorem. Consequencia patet, Antecedens verò variis exemplis declaratur & illustratur. In primis enim videmus appetitum naturalem hominis perfecte satiari per beatitudinem supernaturalem, nec desiderare naturalem, quando supernaturalem possidet, quia scilicet beatitudo supernaturalis eminet illo modo continens totam perfectionem beatitudinis naturalis. Secundo, unusquisque appetit naturaliter acquirere scientias omnium rerum, si tamen alicui concederetur totam omnium scientiam infusa, & beatifica, non haberet amplius appetitum scientiæ acquirere. Tertiò, si esset aliqua forma quæ contineret omnes perfectiones omnium formarum corruptibilium; tunc materia informata tali formâ plenè satiaretur, nec alias appeteret. Et si esset aliquid continens quidquid est in centro respectu lapidis, lapis in illo existens quiesceret licet in centro, nec deorsum gravitaret. Ergo qualibet inclinatio est satiata & perfecta, quando attingit aliquid continens eminenter formaliter suum terminum.

Dices cum Vasquez, hoc argumentum convincere quidem humanitatem Christi non appetere propriam personalitatem appetitu elicitedo, quia ille ducitur cognitione & apprehensione, ac pro-

inde cum natura cognoscit se majus aliquid bonum possidere, abstinet à desiderio boni imperfectioris, quod possessionem superioris boni impedit. Ceterum hoc non habere locum in appetitu naturali seu innato, quia cum ille appetitus oriatur cum natura, tandem perseverat, quando manet ipsa natura.

Sed contra primò: Quamvis appetitus innatus & elicitus in multis distinguantur, præsertim quia innatus non ducitur cognitione, sicut elicitus; hoc tamen habent commune, ut uterque sit in appetente, ratione indigentia alicujus perfectionis vel bonitatis: Sed quando potentia est perfecta & completa per actum & formam perfectionis, & eminenter formaliter continentem perfectionem alterius actus vel formæ imperfectioris, tunc illo actu vel formâ non indiget: Ergo non potest illam appetere appetitus innatus; ut patet exemplo materiæ, cujus appetitus innatus satiat per formam quæ continet eminenter formaliter totam perfectionem formarum subalternarum.

Secundò, Appetitus innatus, cum sit inditus ab Authore naturæ, non potest esse inordinatus: Sed inordinatus esset, si quando habet perfectionem superiorem (ut in proposito substantiam divinam) conaretur, & per modum actus secundum privari veller tali perfectione, ut inferiorem seu minorem assequeretur: Ergo &c.

Potest etiam suaderi conclusio ex duplici absurdo seu inconvenienti quod sequitur ex adversa sententia. Si enim humanitas Christi naturaliter appeteret propriam substantiam, etiam appeteret naturaliter separationem sui à Verbo, quandoquidem eam habere non posset, nisi dimitteretur à Verbo, cum personalitas increata & creata simul eandem naturam terminare nequeant, ut art. 4. ostensum est. Sicut si lapis naturaliter appetit locum deorsum, necessariò etiam & naturaliter appetit recedere à loco sursum, sed quod simul in centro & in loco sursum existeret nequeat. Item humanitas Christi pateretur violentiam in Verbo, quia privaretur illo quod naturaliter appetit; appetitus autem naturalis frustratus, violentiam patitur.

Nec obstat quod ait Vazquez, violentum solum esse illud quod est contra naturalem inclinationem activam: humanitas autem solum passivè, non verò activè habet ad propriam substantiam. Non valet, inquam, tum quia falsum est, humanitatem solum passivè se habere ad propriam substantiam, quia naturaliter dimanaret substantia ab humanitate, si dimitteretur à Verbo; resultantia verò, seu dimanatio, quædam species actionis est, & ad causalitatem efficientem reducitur. Tum etiam, quia sufficit passiva inclinatio & appetitus ad aliquid, ut patiat violentiam, si frustretur, sicut ostendimus in Tractatu de Voluntario & involuntario.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Objectiones primò: Appetitus naturalis seu innatus, non est aliquis actus vel effectus ab aliqua potentia dimanans seu procedens, sed præcisè ipsa potentia, ut habet proportionem & convenientiam cum altero, & ut est capax perfectionis sibi debita & connaturalis: At Christi humanitas, quamvis consecuta sit altiore per-

sonalitate, manet tamen cum naturali capacitate & potentia habendi suam propriam personalitatem, veluti suum connaturale bonum, ac perfectionem sibi debitam; unde si dimitteretur à Verbo, statim propria & connaturalis substantia per naturalem diminutionem ex ea resisteret: Ergo Christi humanitas, etiam ut unita Verbo, & increata ac infinita substantia ipsius terminata, habet appetitum naturalem seu innatum ad propriam substantiam & personalitatem.

Respondeo distinguendo Majorem: Appetitus naturalis seu innatus, in actu primo consideratus nihil aliud est quam potentia ut habet proportionem & convenientiam cum altero &c. concedo Majorem. Appetitus innatus per modum actus secundi, nego Majorem: ad illum enim non solum requiritur proportio, seu convenientia cum altero, sive capacitas alicujus perfectionis connaturalis, sed insuper exigitur quod talis actus, seu perfectio, neq; in se, neque in aliquo eminentiori præ habeatur. Unde major rursus sic distingui potest: Appetitus innatus est capacitas debita perfectionis, quæ natura actu caret tam in se quam in alio quod suppleat perfectiori modo defectum illius, concedo Majorem. Et capacitas debita perfectionis, quæ natura actu caret in se, habet tamen in alio quod suppleat perfectiori modo defectum illius nego Majorem. Similiter distinguo Minorem. In humanitate Christi est naturalis capacitas ad propriam personalitatem, cum carentia illius, tam in se, quam in alio superiori, suppleante defectum illius, nego Minorem. Cum carentia illius in se, non tamen in superiori, suppleante defectum ipsius, concedo Minorem, & nego Consequentiam. Solutio patet ex supra dictis.

Offices secundò: Anima rationalis est perfectissima forma quam potest habere materia sublunaris, & eminenter continet omnes formas inferiores, & nihilominus materia prima, prout illa informata, retinet appetitum innatum ad alias formas corruptibiles & inferiores. Intellectus etiam videns Deum ut in se est, adhuc appetit ex effectibus illum cognoscere connaturali modo. Similiter accidens perfectiori modo existit separatum, quam inherens, & tamen appetit inherentiam quando separatum est: Ergo patietur humanitas Christi, licet perfectiori modo subsistat in Verbo, quam in seipsa, nihilominus ut terminata Verbi personalitate, retinet appetitum innatum ad propriam substantiam.

Respondeo ad primum exemplum, negando paritatem: In primis enim, licet anima rationalis sit perfectior aliis formis rerum corruptibilium, & eas eminenter contineat, eminentiâ quædam imperfecta, & quo ad communes gradus essendi & vivendi, non tamen eas continet eminenter, eminentiâ perfecta. & quo ad específicas & individuales illarum rationes, quia non est infinita perfectionis, sicut Persona divina. Deinde, dato quod anima rationalis contineret omnem perfectionem formarum inferiorum in essendo, non tamen eam continet in informando, quia amissibiliter actuatur materiâ. Personalitas verò Verbi Divini, continet eminenter totam perfectionem personalitatis propriæ humanitatis Christi, non solum in essendo, sed etiam in terminando, quia terminat illam inamissibiliter, & per unionem indissolubilem, ac æternitate terminatam.

Aliud exemplum de cognitione Dei per creaturas, non est ad rem, tum quia Beati Deum in seipso